

नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान
प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, तह ७, वरिष्ठ अधिकृत पदको आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम

परीक्षाको किसिम	पूर्णाङ्क
प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा	२००
द्वितीय चरण :- अन्तर्वार्ता	३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination) पूर्णाङ्क :- २००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या X अङ्क	समय
प्रथम	सार्वजनिक प्रशासन र संस्थागत ज्ञान	१००	४०	विषयगत	६ प्रश्न X १० अङ्क = ६०	३ घण्टा
				विषयगत - समस्या समाधानमूलक	२ प्रश्न X २० अङ्क = ४०	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी	१००	४०	विषयगत	६ प्रश्न X १० अङ्क = ६०	३ घण्टा
				विषयगत - समस्या समाधानमूलक	२ प्रश्न X २० अङ्क = ४०	

द्वितीय चरण : अन्तर्वार्ता पूर्णाङ्क :- ३०

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
अन्तर्वार्ता	३०	मौखिक

द्रष्टव्य :

१. लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
२. प्रथम र द्वितीयपत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
३. लिखित परीक्षामा सोधिने **प्रश्नसंख्या र अङ्कभार** यथासम्भव सम्बन्धित पत्र/विषयमा दिईए अनुसार हुनेछ ।
४. विषयगत प्रश्नहरूको हकमा एउटै प्रश्नका दुई वा दुईभन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिने छ ।
५. विषयगत प्रश्नमा प्रत्येक पत्र/विषयका प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डका उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
६. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भएतापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम, विनियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मितिभन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्भन्नु पर्दछ ।
७. प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
८. पाठ्यक्रम स्वीकृत मिति : २०८०/०१/१९

नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान
प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, तह ७, वरिष्ठ अधिकृत पदको आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र :

सार्वजनिक प्रशासन र संस्थागत ज्ञान

खण्ड (क) – (६० अङ्क)

(४ प्रश्न × १० अङ्क र १ प्रश्न × २० अङ्क = ६० अङ्क)

१. सार्वजनिक प्रशासन र व्यवस्थापन

- १.१ प्रशासनको अवधारणा, उद्देश्य, कार्यक्षेत्र र सीमा
- १.२ व्यवस्थापनका नवीनतम प्रवृत्ति
- १.३ सार्वजनिक प्रशासन र निजी प्रशासन बीचको समानता र भिन्नता
- १.४ सुपरीवेक्षण, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन
- १.५ अभिलेख व्यवस्थापन
- १.६ अधिकार प्रत्यायोजन र अधिकार निक्षेपण (Devolution) बीचका भिन्नता
- १.७ संगठनको परिचय, किसिम एवं विभिन्न स्वरूप
- १.८ संगठनका सिद्धान्त तथा केही प्रमुख पक्ष
 - १.८.१ आदेशको एकता (Unity of Command)
 - १.८.२ नियन्त्रणको सीमा (Span of Control)
 - १.८.३ पदसोपान (Hierarchy)
 - १.८.४ समूह गतिशीलता (Group Dynamics) र टोली कार्य (Team Work)
- १.९ कर्मचारीतन्त्रको अवधारणा तथा यसका सवल र दुर्वल पक्ष

२. शासकीय प्रबन्धका विविध पक्ष

- २.१ शासकीय प्रबन्धको नवीन अवधारणा
- २.२ नेपालमा संबैधानिक विकासक्रम र नेपालको संविधान
- २.३ राज्यशक्तिको बाण्डफांट, शक्ति पृथकीकरण र सन्तुलन तथा नेपालमा अभ्यास
- २.४ नेपालमा संघीय शासन प्रणालीको अवधारणा, महत्व र अभ्यास
- २.५ सुशासनको अवधारणा र प्रयोग
- २.६ सार्वजनिक सेवाको अवधारणा, विशेषता र आधारभुत मान्यता (Values), नैतिकता, ईमान्दारिता, जवाफदेहिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता, जिम्मेवारी र व्यवसायिकताको आवश्यकता, निर्धारक मानक तथा आयाम
- २.७ नागरिक कर्तव्य, आध्यात्मिकता (Spirituality), मानवीय मूल्य र मान्यता (Human Values) तथा सेवा प्रवाहमा नागरिक संलग्नता
- २.८ सार्वजनिक जीवनका सिद्धान्त (Principles of Public Life)

३. कर्मचारी प्रशासन र संगठनात्मक व्यवहार

- ३.१ कर्मचारी प्रशासन र संगठनात्मक व्यवहार सम्बन्धी जानकारी
- ३.२ उत्प्रेरणा (Motivation) सम्बन्धी सिद्धान्त, मौद्रिक तथा गैह्र मौद्रिक प्रोत्साहन (Incentive), मनोबल तथा मनोबललाई प्रभाव पार्ने तत्व
- ३.३ नेतृत्व (Leadership) : शैली र प्रकार
- ३.४ निर्णय प्रक्रिया (Decision Making Process)
- ३.५ सञ्चार सीप (Communication Skill)

नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान
प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, तह ७, वरिष्ठ अधिकृत पदको आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम

खण्ड (ख) – (४० अङ्क)

(२ प्रश्न × १० अङ्क र १ प्रश्न × २० अङ्क = ४० अङ्क)

४. संस्थागत ज्ञान

- ४.१ नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठानको स्थापना, लक्ष्य, संगठनात्मक संरचना, उद्देश्य, कार्यक्षेत्र, वर्तमान अवस्था, आवश्यकता, संभावना र चुनौती
- ४.२ प्रतिष्ठानको व्यवसायिक योजना र सो को कार्यान्वयन
- ४.३ प्रतिष्ठानको स्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापनका उपयुक्त रणनीति
- ४.४ प्रतिष्ठानको प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता विकास र सेवाको गुणस्तर व्यवस्थापन
- ४.५ प्रतिष्ठानसँग सम्बन्धित निकाय बीचको अन्तरसम्बन्ध र समन्वय
- ४.६ प्रतिष्ठानको प्रदेश एवं स्थानीय तहबीच सहकार्यको संभावित क्षेत्र र सहकार्यको मोडल
- ४.७ नेपालमा पर्यटन प्रवर्द्धनका क्षेत्रमा मन्त्रालयको भूमिका
- ४.८ नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन समिति गठन आदेश, २०२९
- ४.९ नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान कर्मचारी सेवा शर्त नियमावली, २०६१
- ४.१० नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी नियमावली, २०६३
- ४.११ UNO, UNWTO, ICAO, IATA, PATA र पर्यटन सम्बन्धी राष्ट्रिय संघ संस्था एवं पर्यटन गतिविधि
- ४.१२ नेपालको आर्थिक विकासमा पर्यटन क्षेत्रको योगदान एवं सम्भावना तथा चुनौतीहरु

५. सम्बद्ध नीति र कानूनहरु

- ५.१ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४
- ५.२ आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ (बजेट निकासा र सरकारी रकम खर्च गर्ने तरिका, लिलाम बिक्री सम्बन्धी व्यवस्था)
- ५.३ सुशासन (व्यवस्थापन तथा संचालन) ऐन, २०६४ तथा नियमावली २०६५
- ५.४ भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ (कसूर तथा सजाय सम्बन्धी व्यवस्था)
- ५.५ सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ तथा नियमावली २०६५
- ५.६ खाद्य ऐन, २०२३ र नियमावली, २०२७
- ५.७ उपभोक्ता हित संरक्षण ऐन, २०७५ र नियमावली, २०७६
- ५.८ मुलुकी देवानी (संहिता) ऐन, २०७४ परिच्छेद ६ र १८
- ५.९ पर्यटन नीति, २०६५
- ५.१० विदेशी लगानी नीति, २०७१
- ५.११ राष्ट्रिय पर्यटन रणनीतिक योजना, २०१६-२०२५
- ५.१२ राष्ट्रिय रोजगार नीति, २०७१

नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान
प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, तह ७, वरिष्ठ अधिकृत पदको आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र : सेवा सम्बन्धी

खण्ड (क) – (५० अङ्क)

(३ प्रश्न × १० अङ्क र १ प्रश्न × २० अङ्क = ५० अङ्क)

१. मानव संशाधन व्यवस्थापन : प्रमुख पक्ष र नेपालमा प्रयोग
 - १.१ मानव संशाधन व्यवस्थापन
 - १.२ सेवा, समूह सम्बन्धी व्यवस्था, कार्य वर्गिकरण, पदपूर्ति, पदस्थापना, सरुवा र पदोन्नति
 - १.३ भर्ना छनौट प्रक्रिया
 - १.४ कर्मचारी सम्बन्ध
 - १.५ उत्प्रेरण
 - १.६ कार्यक्षमता मूल्यांकन र वृत्ति विकास
 - १.७ प्रशिक्षण र क्षमता विकास
 - १.८ सुपरीवेक्षण
 - १.९ नैतिकता, आचरण र अनुशासन
 - १.१० पुरस्कार र दण्ड सजाय सम्बन्धी व्यवस्था
२. प्रशासकीय व्यवस्थापनका विधि र तौरतरिका तथा नेपालमा प्रयोग
 - २.१ नेपालका प्रशासकीय संगठनहरूको स्वरूप
 - २.२ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली : आवश्यकता महत्व र प्रयोग
 - २.३ नेपालमा बजेट तर्जुमा सम्बन्धी व्यवस्था
 - २.४ सार्वजनिक सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता र नागरिक बडापत्रको व्यवहारिक पक्ष
 - २.५ प्रशासकिय व्यवस्थापनमा नागरिक सहभागिता एवं नागरिक समाजको सहकार्य र साभेदारी निर्माण
 - २.६ कार्यालय व्यवस्थापन र कार्यविधि
 - २.७ अभिलेख व्यवस्थापन : परिचय, उद्देश्य, आवश्यकता र महत्व
 - २.८ कार्यालय निरीक्षण र अनुगमन
 - २.९ संगठनात्मक मान्यता र मर्यादा
 - २.१० प्रशासकीय कार्य फछ्यौट सम्बन्धी व्यवस्था
 - २.११ जनसम्पर्क व्यवस्थापन र गुनासो व्यवस्थापन
 - २.१२ टिप्पणी, प्रस्ताव र प्रतिवेदन लेखन
३. प्रशासनिक विधि (Administrative Techniques)
 - ३.१ कार्य विश्लेषण (Job Analysis)
 - ३.२ कार्य विवरण (Job Description)
 - ३.३ कार्य मूल्याङ्कन (Job Evaluation)
 - ३.४ कार्य पुष्टिकरण (Job Enrichment)
 - ३.५ कार्य विस्तृतीकरण (Job Enlargement)
 - ३.६ व्यवस्थापन परीक्षण (Management Audit)
 - ३.७ कार्य क्षमतामा आधारित तलब प्रणाली (Performance Based Pay System)
 - ३.८ कार्यालय समयको लचकता (Flexi Time)
 - ३.९ सम्पूर्ण गुण व्यवस्थापन (TQM)

नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान
प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, तह ७, वरिष्ठ अधिकृत पदको आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम

खण्ड (ख) – (५० अङ्क)

(३ प्रश्न × १० अङ्क र १ प्रश्न × २० अङ्क = ५० अङ्क)

४. प्रशासन व्यवस्थापनका केही प्रमुख पक्ष

- ४.१ द्वन्द्व व्यवस्थापन (Conflict Management)
 - ४.१.१ संगठनमा द्वन्द्वको अर्थ, द्वन्द्वका स्रोत /कारण र प्रकृति
 - ४.१.२ संगठनमा द्वन्द्वका सकारात्मक तथा नकारात्मक पक्ष
 - ४.१.३ द्वन्द्व व्यवस्थापनका उपाय
- ४.२ तनाव व्यवस्थापन
 - ४.२.१ तनावका प्रकृति, कारण /स्रोत
 - ४.२.२ तनाव व्यवस्थापनका उपायहरु
- ४.३ ज्ञान व्यवस्थापन (Knowledge management)
- ४.४ समय व्यवस्थापनको अवधारणा र महत्व
- ४.५ संकट व्यवस्थापन (Crisis Management)
- ४.६ परिवर्तन व्यवस्थापन (Management of Change) को अवधारणा
- ४.७ गुनासो व्यवस्थापन (Grievances Management)
- ४.८ सार्वजनिक व्यवस्थापनका समसामयिक सवाल

५. विकासका आयाम

- ५.१ विकासको अवधारणा : विविध पक्ष र नवीनतम उपागम
- ५.२ विकासमा जनसहभागिता
- ५.३ विकासमा विश्वव्यापीकरण र स्थानीयकरण
- ५.४ दिगो विकास लक्ष्य र नेपालको प्रयास, उपलब्धि तथा चुनौती
- ५.५ विपद संवेदनशील विकास र हरित विकासको अवधारणा
- ५.६ विकासबाट उत्पन्न हुन सक्ने समस्या र समाधानका उपाय
- ५.७ सार्वजनिक निजी साझेदारी (Public Private Partnership) को अवधारणा र नेपालमा प्रयोग
- ५.८ योजनाबद्ध विकासको अवधारणा र चालु आवधिक योजना
- ५.९ नेपालमा विकास प्रशासनको चुनौती तथा सम्भावना
- ५.१० आयोजना/परियोजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रणाली

६. तथ्यांक एवं सूचनाको संकलन, प्रशोधन, विश्लेषण तथा प्रस्तुतीकरण

- ६.१ सार्वजनिक व्यवस्थापनमा तथ्यांक र सूचनाको महत्व तथा उपयोगिता
- ६.२ तथ्यांक तथा सूचनाको प्रकृति र स्रोत
- ६.३ तथ्यांक तथा सूचना संकलन विधि
- ६.४ तथ्यांक प्रशोधन, विश्लेषण तथा प्रस्तुतीकरण
 - ६.४.१ तथ्यांक एवं सूचनाको तालिकीकरण (Tabulation) तरिका
 - ६.४.२ Measure of Central Tendency को ज्ञान
 - ६.४.३ ग्राफिकल प्रस्तुतीकरणको तरिका र महत्व

७. Hospitality

- ७.१ Hospitality behavior
- ७.२ Personality, Grooming, Performance, Etiquette
- ७.३ Hospitality as service industry

.....